

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, Ἠθικά Νικομάχεια, Β6, 10-13-16 1106b18-28, 1106b36-1107a6

A1.

α.

1-Σ: *Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὄλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον*

2-Σ: *τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὗ ἔνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς*

3-Σ: *ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς*

β.

Ο Αριστοτέλης ορίζει την αρετή ως ἔξη που επιλέγεται ελεύθερα από τον άνθρωπο και βρίσκεται στο υποκειμενικό μέσο, καθορίζεται από τον ορθό λόγο και μάλιστα με τη λογική που χαρακτηρίζει τον φρόνιμο άνθρωπο. Βρίσκεται μεταξύ δυο άκρων, της υπερβολής και της ἔλλειψης, και αφορά τόσο στα συναισθήματα όσο και τις πράξεις. Τέλος, ο κάθε άνθρωπος αναζητά και βρίσκει αυτό το μέσον .

B1.

Ο συλλογισμός του Αριστοτέλη προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η αρετή είναι ένα είδος μεσότητας (*Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετή*) στο συγκεκριμένο απόσπασμα σχετίζεται με τα συναισθήματα και τις πράξεις του ανθρώπινου υποκειμένου. Αναφέρει ότι η αρετή έχει σχέση με τα πάθη και τις πράξεις. Σε αυτές τις καταστάσεις υφίστανται οι έννοιες της υπερβολής, της ἔλλειψης και του μέσου. Οι δύο πρώτες (η υπερβολή και η ἔλλειψη) θεωρούνται σφάλματα και επικρίνονται, ενώ το μέσο είναι επίτευξη του ορθού και γι' αυτό επαινείται. Αυτά τα δύο, δηλαδή το ηθικά ορθό και ο έπαινος είναι χαρακτηριστικά της αρετής. Επομένως, η αρετή ταυτίζεται με τη μεσότητα.

Ειδικότερα, ο συλλογισμός διαρθρώνεται ως εξής:

1^η Προκείμενη:

α) ἡ μὲν ὑπερβολή... καὶ ἡ ἔλλειψις: Όταν στις πράξεις και στα πάθη έχουμε υπερβολή ή ἔλλειψη, τότε αυτή η συμπεριφορά θεωρείται εσφαλμένη και επικρίνεται.

β) τὸ δὲ μέσον...κατορθοῦται: Όταν στις πράξεις και στα πάθη επικρατεί η μεσότητα, τότε λέμε ότι επιτυγχάνεται το ορθό και αυτό το πράγμα επαινείται.

2^η Προκείμενη:

ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς: Και τα δύο αυτά (ο έπαινος & το ηθικά ορθό) είναι χαρακτηριστικά της αρετής, είναι ιδιότητες της αρετής, είναι αρετή.

Συμπέρασμα: Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετή: Άρα, η αρετή είναι κάποια (γιατί διαμορφώνεται με τρόπο υποκειμενικό) μεσότητα.

[207 λέξεις]

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, Ἠθικά Μεγάλα, 1186a12-27

Ο Αριστοτέλης ασχολείται στα *Ηθικά Νικομάχεια* με τα συναισθήματα ως βασική παράμετρο της ανθρώπινης ψυχής, προκειμένου να διερευνήσει την έννοια της αρετής. Συγκεκριμένα, ο φιλόσοφος απενοχοποιεί την έννοια του συναισθήματος κάνοντας ωστόσο ορισμένες σημαντικές διευκρινίσεις. Στο παράλληλο κείμενο ο φιλόσοφος, μεταξύ άλλων, αναλύει ως παράδειγμα το συναίσθημα της οργής, προκειμένου να διερευνήσει και να αποδείξει το πλαίσιο αξιολόγησης του συγκεκριμένου συναισθήματος, ώστε αυτό να σχετίζεται με την έννοια του μέσου/μεσότητας, και επομένως της αρετής. Ειδικότερα, απορρίπτει την υπερβολική εκδήλωση του συναισθήματος της οργής και χαρακτηρίζει ως εσφαλμένη την τοποθέτησή μας ως προς το συναίσθημα αυτό (*αν είμαστε οργίλοι σε υπερβολικό βαθμό, είμαστε κακώς τοποθετημένοι ως προς την οργή*). Ομοίως αρνητική, κακή έξη χαρακτηρίζει και την απουσία οργής σε πράγματα που πρέπει (*αν, πάλι, δεν οργιζόμαστε καθόλου ...κακώς τοποθετημένοι ως προς την οργή*). Με αυτή τη δήλωση ο Αριστοτέλης παραπέμπει στις έννοιες της υπερβολής και της έλλειψης, οι οποίες στο διδαγμένο κείμενο αποτελούν τα άκρα εκδήλωσης συναισθημάτων και ρητώς απορρίπτονται (*καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἀμφοτέρωθεν οὐκ εὖ*). Επίσης, με τη φράση «*με αυτά που πρέπει*» προσθέτει την παράμετρο των συνθηκών εκδήλωσης του εκάστοτε συναισθήματος (*ἐφ' οἷς*) του διδαγμένου κειμένου, την οποία θα πρέπει να λάβουμε υπόψη, προκειμένου η οργή να λειτουργεί προς όφελος αυτού που τη βιώνει και να τον οδηγεί στην αρετή και την ευδαιμονία. Τέλος, συμπεραίνει ότι η σωστή τοποθέτησή μας στο ζήτημα των συναισθημάτων, η καλή δηλαδή έξη, ταυτίζεται με την έννοια της μεσότητας (*οὔτε υπερβολικά να υφιστάμεθα το πάθος της οργής οὔτε και να το μηδενίζουμε...είμαστε καλώς τοποθετημένοι*), πράγμα στο οποίο καταλήγει και στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο (*τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὗ ἕνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς*).

Ως αποτέλεσμα της παραπάνω θεώρησης ο Αριστοτέλης θέτει το πλαίσιο αξιολόγησης των συναισθημάτων, ώστε αυτά να σχετίζονται με την έννοια του μέσου/μεσότητας και επομένως της αρετής, να επαινούνται και να θεωρούνται σωστά. [317 λέξεις]

B3. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Σ

B4. ουσία, έπαινος, αμφιβολία, ευεξία, οριστικά.